

Podmiotowe i sytuacyjne uwarunkowania osiągnięć w nauce: regulacyjna rola inteligencji emocjonalnej

Promotor: prof. dr hab. Maria Ledzińska

STRESZCZENIE

Celem niniejszej pracy jest odpowiedź na pytanie, jaki wpływ na wyniki w nauce mają dwa rodzaje inteligencji: poznawcza oraz emocjonalna, oraz jaki jest ich udział w modyfikowaniu aktywności ucznia, przejawiającej się w uczeniu się oraz w funkcjonowaniu społecznym. Inspirację podjętych poszukiwań stanowiła hipoteza prognozy sformułowana przez Annę Matczak. Głosi ona, że inteligencja poznawcza wyznacza pułap możliwości działania, a emocjonalna decyduje o tym, jak blisko owego pułapu funkcjonuje jednostka. Za punkt wyjścia przyjęto więc założenie, że postępy szkolne związane są z dysponowaniem przez jednostkę zarówno inteligencją poznawczą, jak i emocjonalną. Determinanty postępów szkolnych przeanalizowane zostały na dwóch poziomach: w płaszczyźnie intrapersonalnej (właściwości podmiotu – styl radzenia sobie ze stresem, rodzaj kontroli strategicznej) oraz w płaszczyźnie interpersonalnej (wsparcie społeczne).

Przeprowadzono dwuetapowe badanie wśród uczniów klas maturalnych czterech warszawskich szkół średnich o zróżnicowanym poziomie nauczania. Zastosowano narzędzia do pomiaru inteligencji płynnej (TMZ), inteligencji emocjonalnej (INTE), copingu (CISS), kontroli strategicznej (Kwestionariusz Giętkości Strategicznej) i wsparcia społecznego (BSSS). Miarą osiągnięć szkolnych była średnia ocen z ostatniego roku deklarowana przez uczniów. Przeprowadzono analizy porównawcze, korelacyjne, regresji, mediacyjne, moderacyjne i ścieżkowe.

Uzyskane wyniki potwierdzają znany od lat pozytywny związek wyników w nauce z poziomem inteligencji poznawczej. Związek inteligencji emocjonalnej z osiągnięciami

uczniów wykazano tylko w grupie osób osiągających najwyższe wyniki – uczniów Liceum im. Staszica, których średnia ocen była istotnie wyższa od wyników uzyskiwanych przez uczniów pozostałych trzech szkół.

Wykazano także pozytywny związek inteligencji emocjonalnej z zadaniowym stylem radzenia sobie ze stresem, który to (obok stylu emocjonalnego) okazał się pozytywnie wpływać na wyniki w nauce.

Wyniki wskazują na pozytywny związek poziomu inteligencji emocjonalnej z giętkością strategiczną, mającą znaczenie w kontekście wyników w nauce. Mimo niepotwierdzenia się związku inteligencji poznawczej z giętkością strategiczną okazało się, że dla osiągnięć szkolnych niebagatelne znaczenie ma interakcja poziomu potencjału intelektualnego i chwiejności strategicznej. W przypadku osób o niskim poziomie zdolności znaczące jest, aby nie wykazywały one niezdecydowania w działaniu, ponieważ obniża to ich oceny bardziej niż u uczniów charakteryzujących się wyższym poziomem inteligencji poznawczej.

Wymiary wsparcia społecznego w większości okazały się nie mieć znaczenia w kontekście ocen szkolnych (przy czym wykazano ich pozytywny związek z poziomem inteligencji emocjonalnej), poza wsparciem ochronnym.

Prezentowana praca, mimo iż daleka od wskazania jednoznacznych rozstrzygnięć w kwestii omawianych zależności, stanowić może wkład w obszar rozważań nad powiązaniem poznania i emocji. **Wskazuje bowiem na ważne zależności w obszarze sprawowanej kontroli strategicznej oraz stosowanego copingu. Może także stanowić punkt wyjścia do rozważań na temat zależności inteligencji emocjonalnej i wyników w nauce, zwłaszcza w grupie osób posiadających wysoki poziom potencjału intelektualnego.**